

ضرورت بررسی تطبیقی گزارشگری بدهیهای بخش عمومی بر مبنای نظام آمارهای مالی دولت (GFS) و آمارهای بدهی بخش عمومی (PSDS) با گزارشگری فعلی در ایران

مقدمه

گزارشگری از جمله ابزارهای کلیدی موثر در اتخاذ سیاستگذاری مالی و بودجهای محسوب می‌شود که شفاف‌سازی و سهولت دسترسی به نتایج و آمارهای مالی برخاسته از عملکرد ساختار اقتصادی، مالی و مدیریتی کشور را تامین می‌نماید. دستیابی به آمار کیفی و دقیق، به واسطه نقش دولتها در اقتصاد و ایفای نقش نظارتی از عمده‌ترین اهداف گزارشگری به‌شمار می‌رود. گزارشگری بدهیها و مطالبات که از بطن گزارشهای مالی استخراج می‌شود، اطلاعات سودمندی جهت تصمیم‌گیریهای اقتصادی، سیاسی، انجام وظایف پاسخگویی و ارزیابی عملکرد سازمانی فراهم می‌آورد.

✍ دکتر مریم صادقی

دکتر مهدی بنانی

دکتر فریدون مرادی

روح‌اله مصطفایی

است که در گزارش آمارهای بدهی مورد توجه ویژه‌ای قرار گرفته است. بدهی ناخالص که با عناوین دیگری همچون تعهد یا بدهی کل مطرح می‌شود شامل تمامی تعهدهای مربوط به ابزار بدهی است. این ابزار شامل حق برداشت مخصوص، پول نقد و سپرده، اوراق بدهی، وامها، طرحهای بیمه، بازنشستگی، سایر حسابهای پرداختی می‌باشد. برخی از تعهدها با تحقق برخی شرایط و با گذشت زمان، تبدیل به بدهی می‌شوند. تعهدهای بدهی شامل دیرکرد اصل و بهره است. همچنین بدهی خالص از تفاوت بدهی ناخالص و داراییهای مالی متناظر با ابزار بدهی، حاصل می‌شود. این در حالی است که اصول اساسی شامل اقامت، زمان، ارزشیابی، تسعیر، سررسید و تلفیق بر چارچوب آمارهای مالی دولت و آمارهای بدهی بخش عمومی حاکمیت دارد.

فرایند گزارشگری براساس استانداردهای بین‌المللی

فرایند گزارشگری براساس استانداردهای بین‌المللی شامل گردآوری، پردازش و انتشار داده‌ها می‌باشد و از محورهای کلیدی در این زمینه می‌توان از جمله به موارد زیر اشاره نمود:

- (۱) هماهنگی میان نهادهای رسمی و نهادی که این مسئولیت را به عهده دارند، (۲) وجود منابع کافی و حمایت قانونی، (۳) استمرار انتشار آمارهای بدهی بخش عمومی در تعداد و مقاطع زمانی مشخص، (۴) سازگاری مفاهیم و ابزار مورد استفاده ارایه شده، (۵) قابلیت استفاده همزمان، (۶) برخورداری نهاد متولی تهیه آمارها از تخصصهای لازم، (۷) کنترل داده‌ها توسط نهاد متولی تهیه آمارها، و (۸) برگزاری جلسه‌های منظم برای شناخت نیازهای آماری سیاستگذاران، (صندوق بین‌المللی پول، ۲۰۱۳).

منابع اصلی داده‌ها در تدوین گزارشگری بین‌المللی بدهیهای بخش عمومی

در تدوین گزارشگری بین‌المللی بدهیهای بخش عمومی، اطلاعات مراکز مدیریت بدهی دولتها، ترازنامه‌های دولت، پرسشنامه‌ها، مصاحبه‌ها و نظرسنجیهای دوره‌ای و سایر منابع از منابع اصلی تامین داده‌ها محسوب می‌شوند.

گزارشگری حاصل نیازها و خواسته‌های اطلاعاتی کاربران و بیانگر آثار اقتصادی رویدادها و عملیات مالی بر وضعیت سازمانها و مبنایی برای اتخاذ تصمیمهای مالی است. ارائه گزارشگری جامع به واسطه پوشش داده‌ای بیشتر، عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد و تصمیمهای تامین مالی را در مسیری صحیح هدایت می‌نماید.

رعایت استانداردها و استفاده از مدل‌های حسابداری در گزارشگری بدهیهای بخش عمومی نقش موثری در جامعیت و قابلیت استفاده و همچنین کاهش نااطمینانیهایی می‌نماید. در این نوشتار سعی شده با بررسی تطبیقی تجربه‌های بین‌المللی (که اغلب توسط صندوق بین‌المللی پول برای تدوین آمارهای مالی ارائه شده است^(۱)، چارچوبی مناسب منطبق بر شرایط بومی و ساختار نهادی کشور ایران تبیین و ارایه شود. این مهم می‌تواند به روشی منظم و قابل قیاس در ارزیابی بین‌المللی آثار فعالیتهای دولت بر اقتصاد موثر واقع شده و در فضای مناسب سیاسی دسترسی به منابع و تسهیلات بین‌المللی را جهت رشد و ثبات فعالیتهای اقتصادی فراهم آورد.

اهداف و اهمیت گزارشگری بدهی عمومی

آمارهای مالی و بدهی، سیاست‌گذاران و تحلیلگران را قادر به تحلیل فعالیتهای مالی و وضعیت نقدینگی بخش دولت می‌نماید. این آمارها در عین حال که کلید تجزیه و تحلیل مسایل مالی هستند، در توسعه و نظارت بر برنامه‌های مالی نقش به‌سزایی را ایفا می‌کنند.

آمارهای بدهی بخش عمومی (PSDS)

گزارشگری بدهی در ایران متناظر با ارایه آمارهای بدهی بخش عمومی در فضای بین‌الملل می‌باشد طبق الزامهای نظام آمارهای مالی دولت (GFS) و همچنین استانداردهای حسابداری، بدهی یکی از اجزای ترازنامه می‌باشد که گزارش آن در چارچوب بین‌المللی آمارهای بدهی بخش عمومی (PSDS) نیازمند رعایت برخی الزامهای خاص است. در ادامه مطلب سعی شده به اصلی‌ترین موارد لازم در تهیه و تدوین گزارش بدهی براساس استانداردهای بین‌المللی پرداخته شود. تعاریف بدهی ناخالص و بدهی خالص از جمله مفاهیم اساسی

همچنین برای به دست آوردن داده‌های مرجع می‌توان از سامانه‌های حسابداری، سامانه‌های مدیریت مالی، سامانه‌های ثبت و گزارشگری بدهیهای عمومی و در صورت لزوم از سایر سامانه‌ها استفاده نمود. مراکز مدیریت بدهی، منبع اصلی تامین داده‌های مربوط به انواع اوراق بدهی و وامها هستند؛ و اطلاعاتی از ابزار بدهی شامل حق برداشت مخصوص، پول نقد و سپرده‌ها، طرحهای بیمه، بازنشستگی و سایر حسابهای پرداختی از ترازنامه واحدهای گزارشگر دولتی و سامانه‌های اطلاعاتی مبتنی بر آن قابل استخراج می‌باشد. به علاوه در ترازنامه، اطلاعات داراییهای مالی مرتبط با ابزار بدهی نیز ارائه می‌شود. این اطلاعات به صورت تجمیعی و کلی بوده و به همین دلیل استفاده‌کنندگان ناچار خواهند بود برای کسب اطلاعات اضافی به یادداشتهای همراه صورتهای مالی (از جمله ترازنامه) مراجعه نمایند.

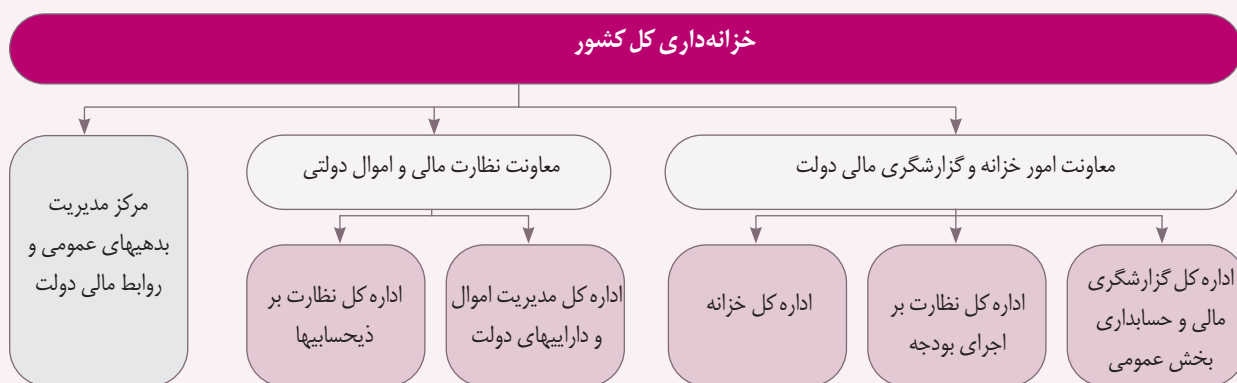
برای استفاده بهینه از ترازنامه به عنوان یکی از منابع تامین آمارهای بدهی بخش عمومی، اطلاع از روش شناسی ثبت تعهدهای بدهی در ترازنامه ضرورت می‌یابد تا از ارزیابی، طبقه‌بندی و مبنای ثبت صحیح آمارهای بدهی اطمینان حاصل شود (صندوق بین‌المللی پول، ۲۰۱۳).

چارچوب فعلی گزارشگری بدهیها در ایران

در اجرای ماده (۱) قانون «رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای

نظام مالی دولت» مصوب سال ۱۳۹۴ و تکلیف وزارت امور اقتصادی و دارایی مبنی بر تشکیل واحد سازمانی جداگانه به منظور گردآوری، ثبت و نگهداری متمرکز خلاصه حساب بدهیها و تعهدهای دولت، مرکز مدیریت بدهیهای عمومی و روابط مالی دولت ایجاد گردید تا علاوه بر سایر تکالیف قانونی متنوع در حوزه مدیریت و انتشار انواع اوراق مالی اسلامی، تسویه و تهاتر بدهیها و مطالبات دولت و ...، نسبت به ارائه گزارشهای سه ماهه و سالانه بدهیها و مطالبات دولت و شرکتهای دولتی به مراجع ذیصلاح قانونی در موعد مقرر اقدام نماید.

با تشکیل مرکز مذکور، وجود چارچوب کلی برای گزارشگری بدهیهای عمومی در دولت ضرورت ویژه‌ای یافت. به رغم فقدان هرگونه سابقه نظری و عملی در گزارشگری بدهیهای عمومی با تشکیل مرکز مدیریت بدهی، ساختار و چارچوب گزارشگری فعلی مرکز با تاکید بر اطلاعات در دسترس (بیشتر مبتنی بر سیستم حسابداری دستگاه‌های اجرایی مبتنی بر روش تعهدی) و نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان آن در سطح دولت و مجلس، تعیین و بر مبنای آن در سال ۱۳۹۵، سامانه مدیریت بدهی برای دریافت الکترونیکی داده‌ها از بیش از ۴۵۰۰ نقطه گزارشگری ملی و استانی در سراسر کشور، طراحی و عملیاتی گردید. طبق الزامهای ماده (۱) قانون یادشده، علاوه بر بدهیها باید اطلاعات مطالبات دولت و شرکتهای دولتی نیز توسط مرکز گردآوری و گزارش شود

گزارش جامع فصلی (سه ماهه) و سالانه دولت و شرکتهای دولتی تهیه و به مراجع ذیربط ارسال شده است. در جدول شماره ۲ عناوین و فهرست جداول گزارش بدهیها طبق چارچوب گزارشگری بین المللی (آمارهای بدهی بخش عمومی PSDS) و در جدول شماره ۳ چارچوب کلی گزارشگری فعلی ایران شامل فهرست و عناوین جداول مربوط ارایه شده است. در حال حاضر در ایران، گزارش بدهیها و مطالبات دولت و شرکتهای دولتی به منظور ارایه به کمیسیونهای ذیربط در مجلس شورای اسلامی برای رییس جمهور ارسال می گردد. این گزارش در برگیرنده طیف وسیعی از اطلاعات بدهیهای دولت و شرکتهای دولتی شامل انواع بدهیهای مندرج در تراز

و مقرر شد تا اطلاعات بدهیها و مطالبات دولت و شرکتهای دولتی در سه طبقه به تفکیک شامل الف) اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی، ب) نهادها و موسسات عمومی غیردولتی و ج) بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی و به تفکیک هر شخص، اعلام شود. در جدول شماره ۱، مقایسه تطبیقی از الزامهای گزارشگری بدهی و مطالبات در ایران با الزامهای مورد نیاز برای تهیه آمارهای بدهی عمومی در سطح بین الملل ارایه شده است.

همچنین بر اساس چارچوب فعلی گزارشگری که نیازهای اطلاعاتی مربوط را تامین می نماید از زمان تشکیل مرکز مدیریت بدهی در ایران تا پایان سال ۱۴۰۱ بالغ بر ۳۶ فقره

جدول ۱- مقایسه تطبیقی گزارشگری فعلی بدهی و مطالبات با ارائه آمارهای بدهی عمومی در سطح بین الملل

عنوان	گزارشگری فعلی ایران	آمارهای بدهی عمومی PSDS
الزامهای قانونی	حکم ماده (۱) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب سال ۱۳۹۴	الزامهای مقرر توسط کشورها و نهادهای بین المللی از جمله صندوق بین المللی پول
منبع تامین داده های ورودی	اطلاعات مبتنی بر تراز مالی واحدهای گزارشگر بخش عمومی و دولت و سایر داده های موجود در مرکز مدیریت بدهیهای عمومی و روابط مالی دولت	دفتر بدهیها، ترازنامه، پرسشنامه، مصاحبه و نظر سنجیهای دوره ای و سایر منابع
مقاطع زمانی ارائه گزارش	مقاطع زمانی سه ماهه و سالانه	در تعداد مشخص با تاکید بر استمرار
متولی تدوین و تهیه گزارش	خزانه داری کل کشور/ مرکز مدیریت بدهیهای عمومی و روابط مالی دولت	واحدهای مسئول در دولتها
اهداف	ایفای تکالیف قانونی و تامین نیازهای اطلاعاتی ذینفعان	دستیابی به چارچوب جامع مفهومی و حسابداری مناسب برای تحلیل ارزیابی سیاست مالی، شفافیت مالی و قابلیت قیاس
جزئیات اطلاعات مورد نیاز	اطلاعات انواع بدهیها و مطالبات مبتنی بر تراز مالی واحدهای گزارشگر بخش عمومی و دولت بر اساس نظام حسابداری بخش عمومی و سایر داده های موجود در مرکز مدیریت بدهیهای عمومی و روابط مالی دولت مانند اطلاعات مربوط به بدهی بابت انواع اوراق مالی اسلامی، اطلاعات مربوط به بدهی و مطالبات فرادستگاهی دولت و بدهیهای احتمالی مبتنی بر سایر تحلیلها و گزارشها	داده های وضعیت موجود در مورد اوراق بدهی و وامها اطلاعات ابزار بدهی نظیر حق برداشت مخصوص، پول نقد و سپرده های طرح بازنشستگی و تضمین استاندارد شده و سایر حسابهای پرداختی، سایر جریانهای اقتصادی
ارزش مورد استفاده در ارایه داده ها	ارزش دفتری یا اسمی (سیستم حسابداری واحدهای گزارشگر) در مورد اقلام ارزی نیز تسعیر به نرخ ارز در تاریخ گزارشگری	ارزش بازاری، ارزش اسمی و ارزش ظاهری

ماخذ: مرکز مدیریت بدهیهای عمومی و روابط مالی دولت

آزمایشی دستگاه‌های اجرایی طبق استانداردهای حسابداری بخش عمومی است. علاوه بر این اطلاعات بدهی و مطالبات فرادستگاهی دولت که در دستگاه‌های اجرایی دولتی ثبت و گزارش نمی‌شوند، نیز در این مجموعه درج می‌گردد. این اطلاعات شامل بدهی و طلب به/از بانکهای دولتی و خصوصی، بانک مرکزی ج.ا.ا، سازمان تامین اجتماعی و سایر صندوقهای بیمه‌ای و بازنشستگی دولتی و خصوصی، صندوق توسعه ملی، شرکت‌های دولتی (بابت زیان قیمت‌های تکلیفی) و شهرداریها و ... می‌باشد، که عمده ارقام گزارش دولت را نیز تشکیل می‌دهند.

همچنین اطلاعات مربوط به بدهی بابت انواع اوراق مالی اسلامی و بدهیهای احتمالی دولت براساس تفاوت مبالغ مورد ادعای طلبکاران (اظهار شده در سامانه مرکز مدیریت بدهی) با مبالغ ثبت شده در سیستم حسابداری دستگاه‌های

اجرایی و دولت گزارش می‌شوند. شایان ذکر است این گزارشها شامل جداول مختلفی از اطلاعات بدهی و مطالبات دولت و شرکت‌های دولتی براساس سطح گزارشگری و طبقه‌های اشخاص طرف حساب و سایر جداول تفصیلی به تفکیک اشخاص را در بردارد. طبقه اول شامل پیمانکاران و مشاوران حقوقی خصوصی، اشخاص حقوقی تعاونی، اشخاص حقوقی خارجی، دارندگان اوراق بهادار اسلامی، سایر اشخاص حقوقی خصوصی و طبقه دوم شامل موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی به ریز سازمان تامین اجتماعی، شهرداریها و سایر موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و طبقه سوم شامل بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی خصوصی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی دولتی می‌باشد. در این گزارش، اطلاعات بین سطوح گزارشگری در سطح

جدول شماره ۲- عناوین و فهرست جداول گزارشهای بدهی طبق چارچوب گزارشگری بین‌المللی

(آمارهای بدهی بخش عمومی PSDS)

- خلاصه بدهی ناخالص برحسب نوع ابزار بدهی، سررسید، واحد پولی، نرخ بهره و اقامت بستانکار
- خلاصه بدهی خالص و ناخالص برحسب ارزش اسمی و ارزش بازاری
- بدهی ناخالص برحسب سررسید و نوع ابزار بدهی (با در نظر گرفتن وضع نهادی)
- بدهی ناخالص برحسب واحد پولی و تاریخ سررسید (با در نظر گرفتن وضع نهادی)
- بدهی ناخالص برحسب نرخ بهره و واحد پولی (با در نظر گرفتن وضع نهادی)
- بدهی ناخالص برحسب اقامت طلبکار و نوع ابزار بدهی (با در نظر گرفتن وضع نهادی)
- بدهی ناخالص برحسب اقامت و نوع بخش نهادی بستانکار
- بدهی ناخالص برحسب اقامت و واحد پولی
- برنامه زمانی پرداخت اصل و فرع بدهی ناخالص معوق
- بدهی تضمین شده عمومی برحسب سررسید و نوع ابزار بدهی با ارزش اسمی
- تلفیق وضعیت آغازین و پایانی وضعیت موجودی منابع تضمین شده عمومی به ارزش اسمی
- معوقات برحسب نوع و ابزار بدهی
- اوراق بدهی برحسب اقامت و نوع بخش نهادی بستانکار - تلفیق ارزش اسمی و بازاری (با در نظر گرفتن وضع نهادی)
- وضعیت ابزار مشتقه مالی (تعهدهای غیربدهی)
- خلاصه تعهدهای احتمالی صریح و تعهدهای خالص برای پرداخت مزایای آتی تامین اجتماعی (با در نظر گرفتن وضع نهادی)
- میانگین نرخ بهره برحسب سررسید قراردادی و نوع ابزار بدهی (با در نظر گرفتن وضع نهادی)

ماخذ: صندوق بین‌المللی پول

مجلس ارایه می‌نماید.

یکی از مهمترین مباحث در حوزه گزارشگری بدهیها در سطح بین‌الملل، شفافیت اطلاعات مربوط به بدهیهای سیال یا بدهی اوراق است که تمرکز گزارشگری بخش عمومی و دولت در اغلب کشورهای پیشرفته بر این نوع بدهی است. در بند (ت) ماده (۸) قانون برنامه ششم توسعه بر اوراق بهادارسازی بدهیهای دولت تاکید شده است و بر اساس احکام قوانین بودجه سالهای اخیر بخش عمده‌ای از منابع مورد نیاز بودجه دولت از طریق اوراق بدهی تامین مالی شده است و در حال حاضر این نوع بدهی رقم قابل توجهی از سبد بدهی دولت را تشکیل می‌دهد.

جمع‌بندی

گزارشگری بدهیها می‌تواند نقش موثری در تعیین سیاستهای مالی و بودجه‌ای ایفا نماید و همزمان با آن اهدافی همچون شفافیت و پاسخگویی نظام مالی را محقق سازد. در این نوشتار تلاش شده است تا به بررسی و توصیف گزارشگری بدهیهای دولت بر مبنای روشها و استانداردهای بین‌المللی (منطبق بر مفاهیم مندرج در آخرین دوره‌های آموزشی ارایه‌شده توسط صندوق بین‌المللی پول)، پرداخته شود و ضمن مقایسه تطبیقی؛ وضعیت گزارشگری فعلی بدهیهای دولت در ایران تحلیل و در خصوص بهبود آن راهکار ارایه شود. تامین داده‌های بدهی از الزامهای محوری برای تامین ثبات و شفافیت فعالیتهای اقتصادی محسوب می‌شود. گزارشگری بدهی بر مبنای استانداردهای بین‌المللی، طیف وسیعی از داده‌های بدهی را بر حسب ساختار نهادی و ترتیب قانونی در کشورهای توسعه‌یافته ارایه می‌دهد که از منابع متنوعی قابل استخراج می‌باشند. کشورهای در حال توسعه به تناسب ساختار و قوانین مختص به خود، می‌توانند الگوی ارایه‌شده توسط صندوق بین‌المللی پول را بومی‌سازی نمایند و گزارشگری بدهی عمومی خود را به لحاظ کمی و کیفی ارتقاء دهند. هدف از این نوشتار، ارتقای کمی و کیفی داده‌ها و اطلاعات حوزه بدهیهای دولت و بخش عمومی ایران است. مرکز مدیریت بدهیهای عمومی و روابط مالی دولت

از زمان تشکیل مرکز مدیریت بدهی در

ایران تا پایان سال ۱۴۰۱ بالغ بر

۳۶ فقره گزارش جامع

فصلی (سه ماهه)

و سالانه دولت و شرکتهای دولتی تهیه و

به مراجع ذیربط ارسال شده است

دولت و شرکتهای دولتی به تفکیک و همچنین تجمیعی دولت و شرکتهای دولتی حذف می‌شوند. در ضمن، در گزارش چکیده مدیریتی به لحاظ سطح اهمیت، فقط اطلاعات به تفکیک ۵۰ شخص عمده طلبکار و بدهکار برای هر جزء طبقه اشخاص گزارش می‌شوند و موارد باقیمانده به عنوان سایر گزارش می‌شود که البته در جداول تفصیلی ضمیمه گزارش (به صورت لوح فشرده) جزییات کامل کلیه اشخاص اعم از داخلی و خارجی افشا می‌شود که در نوع خود بی نظیر است.

در چارچوب گزارشگری فعلی ایران، بدهیها و مطالبات به صورت جداگانه گزارش می‌شوند و تهاثر اقلام طلب و بدهی در سطح کل و یا برای اشخاص انجام نمی‌شود و فقط به صورت کلی رقمی به عنوان مازاد بدهی بر طلب در سطح دولت و شرکتهای دولتی و مجموع گزارش می‌شود. علاوه بر گزارش مورد اشاره، مرکز مدیریت بدهی، گزارشهای متنوعی در حوزه مدیریت بدهی شامل گزارش میزان انتشار انواع اوراق مالی اسلامی، نرخ و میزان هزینه‌های مالی مترتب بر آن، سررسید و زمان بندی بازپرداخت اوراق، گزارش تسویه و تهاثر بدهیها و مطالبات دولت، گزارش پایداری مالی دولت، گزارش نسبت بدهی ماهانه و سالانه و سایر گزارشهای عملکردی و تحلیلی به مراجع مختلف در سطح دولت و

مطالبات توانسته در مراحل آغازین کار خود در کشور با وجود عدم انطباق ساختاری و موازین قانونی با جامعه بین الملل،

در خزانه داری کل کشور به عنوان متولی رسمی گزارشگری بدهی و مطالبات عمومی کشور در زمینه گزارشگری بدهی و

جدول شماره ۳- عناوین و فهرست جداول مربوط طبق چارچوب گزارشگری فعلی ایران

مقدمه: شامل مبانی قانونی، چارچوب گزارشگری، روند، عمده تغییرهای طی دوره جاری و بدهیهای احتمالی دولت

بخش اول: وضعیت بدهیهای دولت و شرکتهای دولتی برحسب طبقه بندی سه گانه قانون

- صورت خلاصه وضعیت بدهیهای دولت و شرکتهای دولتی
- صورت مقایسه وضعیت بدهیهای دولت و شرکتهای دولتی برحسب دوره زمانی
- صورت مقایسه وضعیت بدهیهای دولت و شرکتهای دولتی به تفکیک دولت و شرکتهای دولتی
- صورت خلاصه مانده بدهیهای دولت و شرکتهای دولتی به شبکه بانکی کشور
- صورت خلاصه وضعیت بدهیهای دولت
- صورت مقایسه وضعیت بدهیهای دولت برحسب دوره زمانی
- صورت خلاصه وضعیت بدهیهای دولت به تفکیک طبقه اشخاص، دستگاه اجرایی و اشخاص
- صورت خلاصه وضعیت بدهیهای شرکتهای دولتی
- صورت مقایسه وضعیت بدهیهای شرکتهای دولتی برحسب دوره زمانی
- صورت خلاصه وضعیت بدهیهای شرکتهای دولتی به تفکیک طبقه اشخاص، دستگاه اجرایی و اشخاص

بخش دوم: وضعیت مطالبات دولت و شرکتهای دولتی برحسب طبقه بندی سه گانه قانون

- صورت خلاصه وضعیت مطالبات دولت و شرکتهای دولتی
- صورت مقایسه وضعیت مطالبات دولت و شرکتهای دولتی برحسب دوره زمانی
- صورت مقایسه وضعیت مطالبات دولت و شرکتهای دولتی به تفکیک دولت و شرکتهای دولتی
- صورت خلاصه مطالبات دولت و شرکتهای دولتی برحسب اقلام عمده
- صورت خلاصه مانده مطالبات دولت و شرکتهای دولتی برحسب استان و متمرکز
- صورت خلاصه وضعیت مطالبات دولت
- صورت مقایسه وضعیت مطالبات دولت برحسب دوره زمانی
- صورت خلاصه وضعیت مطالبات دولت به تفکیک طبقه اشخاص، دستگاه اجرایی و اشخاص
- صورت خلاصه وضعیت مطالبات شرکتهای دولتی
- صورت مقایسه وضعیت مطالبات شرکتهای دولتی برحسب دوره زمانی
- صورت خلاصه وضعیت مطالبات شرکتهای دولتی به تفکیک طبقه اشخاص، دستگاه اجرایی و اشخاص

بخش سوم: اطلاعات تکمیلی بدهیها و مطالبات دولت و شرکتهای دولتی برحسب طبقه بندی اشخاص

- صورت خلاصه وضعیت بدهیهای دولت و شرکتهای دولتی
- صورت مقایسه وضعیت بدهیهای دولت و شرکتهای دولتی برحسب دوره زمانی
- صورت مقایسه وضعیت بدهیهای دولت و شرکتهای دولتی به تفکیک دولت و شرکتهای دولتی
- صورت خلاصه وضعیت بدهیهای دولت
- صورت مقایسه وضعیت بدهیهای دولت برحسب دوره زمانی
- صورت خلاصه وضعیت بدهیهای شرکتهای دولتی
- صورت مقایسه وضعیت بدهیهای شرکتهای دولتی برحسب دوره زمانی
- صورت خلاصه وضعیت مطالبات دولت و شرکتهای دولتی
- صورت مقایسه وضعیت مطالبات دولت و شرکتهای دولتی به تفکیک دولت و شرکتهای دولتی
- صورت خلاصه وضعیت مطالبات دولت
- صورت مقایسه وضعیت مطالبات دولت برحسب دوره زمانی
- صورت خلاصه وضعیت مطالبات شرکتهای دولتی
- صورت مقایسه وضعیت مطالبات شرکتهای دولتی برحسب دوره زمانی

از گزارش‌های مرکز مذکور بوده است که به‌عنوان گزارش بدهیها و مطالبات فصلی و سالانه دولت و شرکت‌های دولتی به مراجع قانونی ذیربط ارسال می‌گردد و این در حالی است که گزارش‌های دیگری در سایر حوزه‌های مدیریت بدهیهای دولت شامل آمار اوراق مالی اسلامی بر حسب نوع، میزان انتشار، نرخ، سررسید و زمان‌بندی بازپرداخت و ... همچنین میزان اوراق تسویه خزانه نیز به‌صورت جداگانه تهیه و ارایه می‌گردد که به‌نظر باید بخشی از این اطلاعات در راستای تکمیل چارچوب گزارشگری ایران، به مجموعه فعلی اضافه شود.

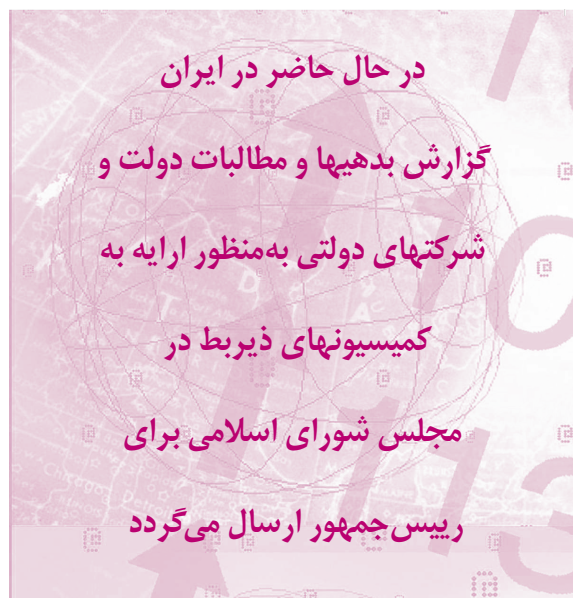
علاوه‌بر این به‌نظر می‌رسد جداگزارش شدن بدهیها و مطالبات مربوط به یک موضوع یا شخص واحد و به‌ویژه برای ارقام عمده، ارقام گزارش را در بخش بدهی و مطالبات را متورم می‌نماید که برای جلوگیری از گمراه‌شدن استفاده‌کنندگان می‌توان تا حد امکان این‌گونه ارقام را در گزارش‌های مربوط و به‌خصوص برای سطح شرکت‌های دولتی، دوباره طبقه‌بندی و به‌صورت خالص گزارش نمود.

پانویس:

۱- صندوق بین‌المللی پول برای تامین آمارهای مالی بین‌المللی و ارتقای شفافیت مالی و نیز قیاس مالی و اقتصادی کشورها در حوزه بدهیهای عمومی، مجموعه‌ای با عنوان (GFS) نظام آمارهای مالی دولت و آمارهای بدهی بخش عمومی (PSDS) ارایه نموده است.

منابع:

- صندوق بین‌المللی پول (۲۰۱۳)، آمار بدهی بخش عمومی، ترجمه حاجیان پیروز، دود، معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصاد و دارایی
- نظام حسابداری بخش عمومی، معاونت نظارت مالی و خزانه‌داری کل کشور، چاپ چهارم، بهار ۱۳۹۶
- استانداردهای حسابداری بخش عمومی، سازمان حسابرسی (کمیته تدوین استانداردهای حسابداری دولتی) چاپ اول ۱۳۹۲، و دوم ۱۳۹۳
- اکرمی، سید رحمت‌اله، زارعی، بتول و بنانی، مهدی (۱۳۹۵)، مدیریت بدهیهای بخش عمومی، مدیریت تدوین استانداردها- سازمان حسابرسی
- IMF (2013), "Public Sector Debt Statistics Guide for Compilers and Users", International Monetary Fund.
- IMF (2020), "Government Finance Statistics" Course.
- IMF (2020), "Public Sector Debt Statistics" Course.

گامهای موثری در جهت ارائه آمارهای بدهی بخش عمومی ایران بردارد.

بررسی فرایندهای حاکم بر گردآوری و ثبت ارقام بدهیهای بخش عمومی و دولت در ایران و گزارشگری آن؛ نشان از برجسته‌بودن نقش استانداردهای حسابداری بخش عمومی و نظام حسابداری حاکم بر این بخش دارد؛ این درحالی است که در رویه‌های بین‌المللی علاوه‌بر تاکید بر رعایت استانداردهای حسابداری حاکم بر بخش عمومی، ضرورت به‌کارگیری برخی روشهای آماری خارج از این چارچوب در قالب نظام آمارهای مالی دولت (GFS) و آمارهای بدهی بخش عمومی (PSDS) برای گزارشگری بدهیهای عمومی مورد تاکید است. البته به‌رغم این چارچوب، در رویه گزارشگری فعلی، ارقام بدهی احتمالی دولت و ارقام فرادستگاهی نیز لحاظ می‌گردد.

با توجه به بررسیهای به‌عمل آمده و تطبیق مقایسه‌ای با گزارش‌های مالی ارایه‌شده توسط صندوق بین‌المللی پول، ظرفیت ارتقای گزارشگری بدهی برحسب طبقه‌بندی سطوح بخش عمومی، سررسید، ابزار بدهی و نوع ارزش وجود دارد که امکان تحقق این موارد حسب مورد منوط به بسترسازیها و یا الزامهای قانونی مربوط می‌باشد. ذکر این نکته ضروری است که مبنای مقایسه بین‌المللی بخشی